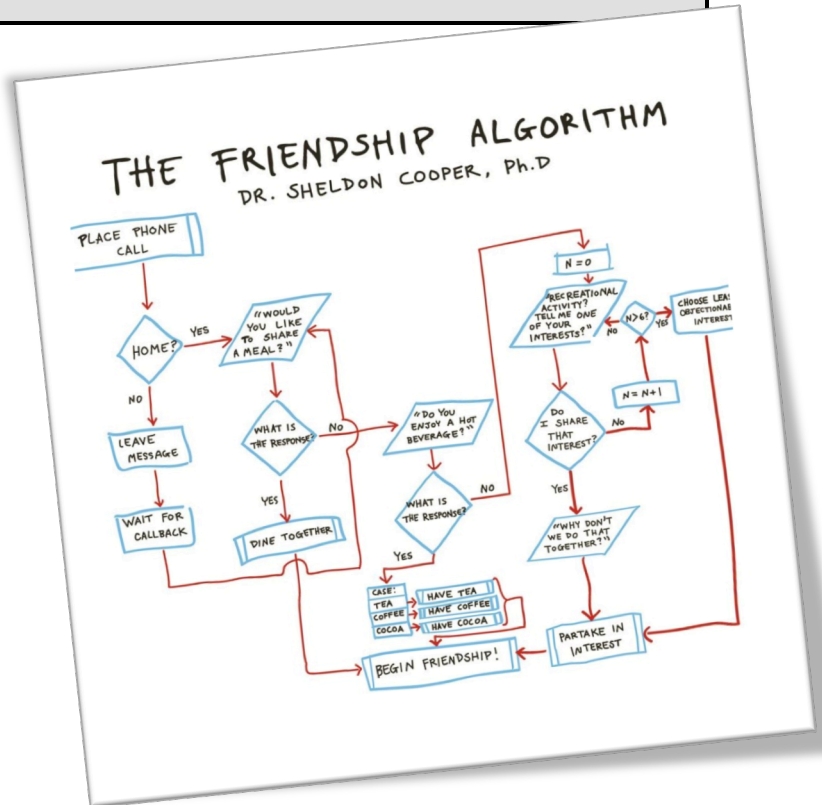

Estructuras de control en Python

1. Sentències
2. Bifurcacions:
 - 2.1. Simple: *if*
 - 2.2. Doble: *if-else*
 - 2.3. Múltiple: *if-elif-...-else*
 - 2.4. Altres consideracions
 - 2.4.1. *Ifs* niuats
 - 2.4.2. Condicions compostes
3. Bucles
 - 3.1. Condicionals: *while*
 - 3.2. Incondicionals: *for*
 - 3.3. Alteració dels bucles: *break* i *continue*
4. La sentència *pass* de Python

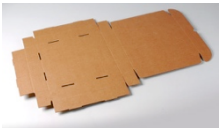
1. Sentències

Les sentències són cadascuna de les ordres que es donen a un programa. Hi ha de diferent tipus, independentment del llenguatge de programació:

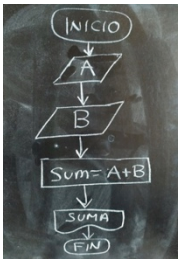
- **D'importació.** Indiquen quines llibreries del programa van a fer-se servir. Com ja hem vist, les llibreries són un conjunt de funcions que ja estan fetes. Les sentències d'importació van al principi del programa.

```
import math  
  
print("L'arrel de 25 és", math.sqrt(25))
```


- **Declaratives.** No és el cas de Python, però en C i Java vorem que per a usar una variable primer cal declarar-la o definir-la (indicar el tipus). Això es fa en sentències declaratives. Ara bé, també entren en este grup les declaracions de funcions (ja entrarem en detall).

```
def saluda(nom):  
    print("Hola, " + nom + "!")  
  
saluda("Pep")  
saluda("Maria")
```


- **Instruccions seqüencials.** Bàsicament són les instruccions d'assignació, de mostrar per pantalla i llegir de teclat. Encara que hi ha d'altres com: emetre un so, esborrar un fitxer... o invocar (cridar) a una funció.

```
edat = int(input("Edat:"))  
any_naix = 2020 - edat  
print("Nasqueres en", any_naix)
```


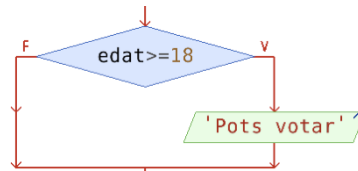
- **De control.** Són les que vorem en este tema. Permeten, depenent d'una condició, executar unes instruccions o altres (**bifurcacions**) o repetir un conjunt d'instruccions (**bucles**).

```
edat = int(input("Edat:"))  
if (edat >= 18):  
    print("Vota")  
else:  
    print("No vota")
```

2. Bifurcacions

Les instruccions de bifurcació (o selecció) serveixen per a quan volem executar un conjunt d'ordres només si es compleix alguna condició determinada.

La instrucció que s'usa en tots els llenguatges és *if*, però cada llenguatge té la seua sintaxi. Veiem la de Python.

2.1. Bifurcació simple: *if*

S'executen unes instruccions només si es compleix una condició. Si no es compleix la condició no s'executa res en particular. Usarem

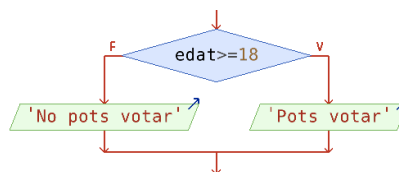
```
edat = int(input("Quants anys tens?"))

if edat > 10:
    print("Com ja eres major et puc dir-te que...")
    print("... els reis són els pares")

print("Bon Nadal")
```

Veiem que la sintaxi és:

```
if condició :
    acció__1
    acció2
    ...
    acció_N
```


2.2. Bifurcació doble: *if-else*

Si es compleix una condició s'executen unes instruccions. Si no es compleix, s'executen unes altres. Usarem *if* i *else*:

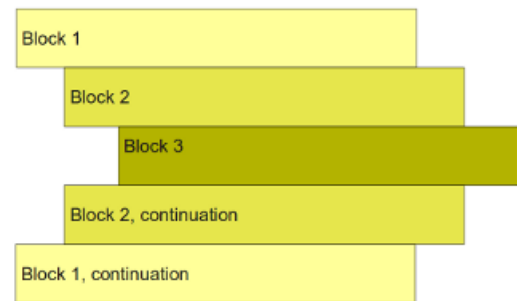
```
a = int(input("Dis-me un número:"))
b = int(input("Dis-me un altre número:"))

if a > b:
    major = a
else:
    major = b

print("El més gran és: ", major)
```

Sagnat obligatori en Python

Les instruccions que depenen d'una condició es diu que formen un "bloc".

Python: els blocs van **sagnats obligatòriament**, respecte la condició del bloc.

```
edat = int(input("Quants anys tens?"))

if edat < 18:
    {print("No pots votar")
     print("No deus beure alcohol")
     print("No deus fumar")}
else:
    {print("Pots fer de tot")}

print("Ja ho saps")
```

Açò és un bloc.

Açò és un altre bloc.

C, Java (i majoria de llenguatges): els blocs van tancats **entre claus** { ... } i **preferiblement sagnats**.

```
...
if (condició) {
    ...
    ...
}
else {
    ...
    ...
}
```

Exercicis sobre bifurcacions

1. Fes un programa que calcule les solucions reals de l'equació de 2n grau

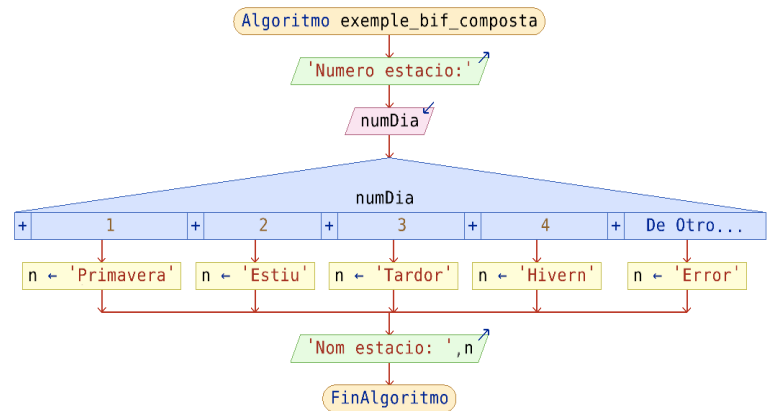
$ax^2 + bx + c = 0$ mitjançant la fórmula:
$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

- S'ha de demanar per teclat quins valors tenen a , b i c .
- Cal comprovar si té solució (allò que està dins l'arrel ha de ser positiu).
- Ha de mostrar les 2 solucions de la x (una amb el + i altra amb el -). O bé, només 1 solució si les 2 són la mateixa.
- Per a calcular l'arrel usarem la funció `math.sqrt()`, de la llibreria `math`.

2.3. Bifurcació múltiple: *if-elif-...-else*

Podem prendre diferents accions en base a diferents condicions.

Usarem 1 o diversos *elif*, que és una contracció d'*else if*.


```
estacio = int(input("Dis-me estació (1 a 4)"))

if estacio == 1:
    print("Primavera")
elif estacio == 2:
    print("Estiu")
elif estacio == 3:
    print("Tardor")
elif estacio == 4:
    print("Hivern")
else:
    print("Error")

print("Adéu")
```

Este és un exemple complet de la sentència *if*. Com hem vist, les parts *elif* i *else* són opcionals. Per tant, la sintaxi completa de l'*if* és:

```
if condició_1 :
    accions_1
elif condició_2 :
    accions_2
...
elif condició_N :
    accions_N
else
    accionsElse
```

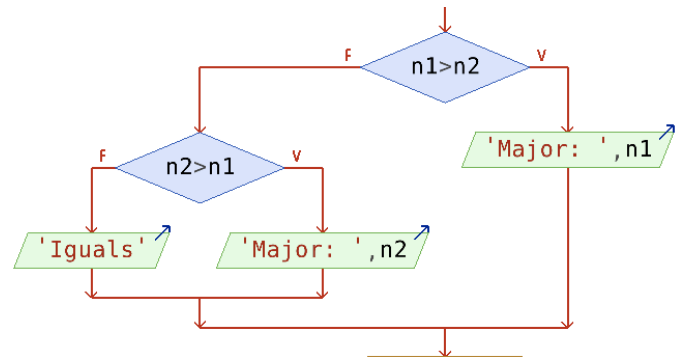
Exercicis sobre bifurcació múltiple

- Demana una nota amb decimals i mostra el text corresponent: "ins", "suf", "bé", "not" o "exc". O bé "error" si la nota no està entre 0 i 10.
- Calculadora. Fes un programa que llija de teclat 2 números i una operació aritmètica (S/R/P/D). El programa farà el càlcul i imprimirà el resultat.

2.4. Altres consideracions sobre les bifurcacions

2.4.1. Ifs niuats

Podem posar un *if* dins d'un altre, tant en la part de l'*if*, o d'algun *elif* o de l'*else*.

Vegem un exemple:

```
edat = int(input("Quants anys tens?"))
if edat < 0:
    print("Error")
else:
    print("Edat correcta")
    if edat < 12:
        print("No has fet ESO")
        if edat < 6:
            print("No has fet primària")
        else:
            print("Estàs en primària")
        print("Has de fer ESO")
    elif edat < 16:
        print("Estàs en ESO")
    elif edat < 65:
        print("Estàs en edat de treballar")
    else:
        print("Xe, jubila't!")
    print("T'he dit coses segons l'edat")
print("Adéu")
```

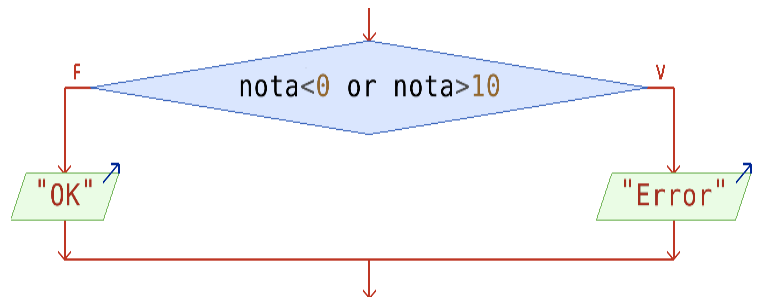
Fixa't que els **sagnats** són molt importants. Estos 3 últims *print* s'executaran en situacions diferents.

Exercici sobre ifs niuats

4. Per a entendre el flux d'execució del programa anterior, fes l'algorisme corresponent amb un ordinograma. Millor si ho fas amb la ferramenta *Pseint*, per veure si el funcionament és l'esperat.

2.4.2. Condicions compostes

Cada condició que es posa en els *if* (també en els *while*, com vorem després) pot ser composta. És a dir: diverses condicions unides amb **or** i/o **and**, a més de poder tindre l'operador **not**.


```
if edat >= 14 and edat <= 30:
    print("Pots traure't en carnet jove")
else:
    print("No pots traure't el carnet jove")
```

O bé, podem invertir els missatges si posem la condició contrària:

```
if not(edat >= 14 and edat <= 30):
    print("No pots traure't en carnet jove")
else:
    print("Pots traure't el carnet jove")
```

O bé, aplicant *De Morgan* a la condició:

```
if edat < 14 or edat > 30:
    print("No pots traure't en carnet jove")
else:
    print("Pots traure't el carnet jove")
```

Exercicis sobre bifurcacions usant condicions compostes

Fes els exercicis següents usant condicions compostes (encara que es poden fer amb condicions simples).

5. Fes un programa que mostre el màxim de 3 números introduïts per teclat.
6. Demana una nota sense decimals i mostra el text corresponent: "ins", "suf", "be", "not" o "exc". O bé "error" si la nota no està entre 0 i 10.
7. Demana per teclat el pes d'una persona, en quilos. Tant si el pes és menor de 10 kg, com si és major de 200 kg, ha de mostrar error. En cas contrari mostrarà el pes en grams i també un missatge: "flac" si és menor de 50 kg, "normal" si està entre 50 i 100 kg, o "sobrepés" en altre cas.

3. Bucles

A voltes necessitem que un conjunt d'instruccions s'executen diverses vegades. Quantes vegades? Potser se sàpiga a priori o potser no. Per tant, tindrem 2 tipus de bucles:

- **Bucles condicionals:** es repetirà mentre es complisca una condició
- **Bucles incondicionals:** es repetirà un número determinat de vegades.

3.1. Bucles condicionals: *while*

Suposem que volem mostrar l'arrel quadrada d'un número introduït per teclat:

```
import math
num = int(input("Dis-me un número:"))
print("L'arrel quadrada de %d és %f" %(num, math.sqrt(num)))
```

Funcionarà bé a no ser que introduïm un número negatiu (ja que l'arrel quadrada d'un número negatiu no té solució): *ValueError: math domain error*

Podríem solucionar-ho amb un *if*:

```
import math
num = int(input("Dis-me un número:"))

if num<0:
    print("No es pot calcular l'arrel quadrada d'un número negatiu")
    num = int(input("Torna'm a dir un número:"))

print("L'arrel quadrada de %d és %f" %(num, math.sqrt(num)))
```

Funcionarà bé si en el 2n intent donem un número positiu. Però i si tornem a donar un número negatiu en el 2n intent? Quants *ifs* hauríem de posar? No ho sabem. Per tant, voldrem repetir el fet de demanar un número MENTRE el número introduït siga incorrecte:


```
import math
num = int(input("Dis-me un número:"))

while num<0:
    print("No es pot calcular l'arrel quadrada d'un número negatiu")
    num = int(input("Torna'm a dir un número:"))

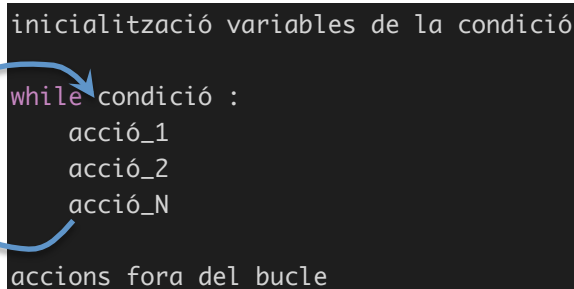
print("L'arrel quadrada de %d és %f" %(num, math.sqrt(num)))
```


És a dir: **mentre** es complisca la **condició** de si el valor de *num* és negatiu, s'executaran les instruccions de dins del bucle (les sagnades) i es tornarà a comprovar si *num* és negatiu. Quan ja no siga negatiu, eixirà del bucle i el programa continuarà fent les instruccions de fora del bucle.

A la vista d'este exemple, veiem que:

- Usarem un bucle condicional *while* quan el programador **no sap quantes** vegades s'haurà de repetir un conjunt d'instruccions.
- La variable (o variables) de la condició hauran de tindre **un valor abans** d'entrar al bucle.
- Dins del bucle ha d'haver alguna instrucció que permeti **canviar el valor** d'eixa variable (o variables) de la condició.

Sintaxi del *while* en Python:


```
inicialització variables de la condició
while condició :
    acció_1
    acció_2
    acció_N
accions fora del bucle
```

És a dir: quan el flux del programa arriba al *while*, es comprova si la condició s'avalua a *True* o a *False*.

- Si és *True* s'executaran les accions 1 a N i el flux tornarà al *while*.
- Si és *False* el flux eixirà del bucle i s'executaran les accions de fora.

Exercicis sobre bucles condicionals

8. Programa que, **repetidament**, mostre un menú amb 4 opcions (Demandar temperatura / Pujar 1 grau / Baixar 1 grau / Eixir), que demane per teclat una opció i l'execute. Cada vegada que s'augmente o disminuïska, també es mostrarà la nova temperatura. Després del bucle es mostrarà quantes vegades s'ha canviat la temperatura.

3.2. Bucles incondicionals: *for*

Este tipus de bucles es fa quan el programador ja sap **quantes vegades** s'han de repetir un conjunt d'instruccions (o bé eixa quantitat està guardada en una variable).

Exemples:

- Si volem mostrar una taula de multiplicar, sabem que s'haurà de fer un *print* **10 vegades**.
- Si es demana per teclat de quants alumnes volem demanar l'edat, si eixe valor està en la variable *q_alumnes*, el bucle de demanar edats s'haurà de repetir ***q_alumnes* vegades**.

En estos bucles hem d'anar comptant les iteracions fins arribar a la quantitat que volem. Per a això ens farà falta una variable, que farà de comptador o índex.

El bucle *for* en Python es bastant diferent al de C i Java.

Exemple: mostrar els números de l'1 al 9 (un en cada línia):

Python:

```
for i in range(1, 10):  
    print(i)
```

C i Java:

```
int i;  
for (i=1 ; i<10 ; i++) {  
    System.out.println( i );  
}
```

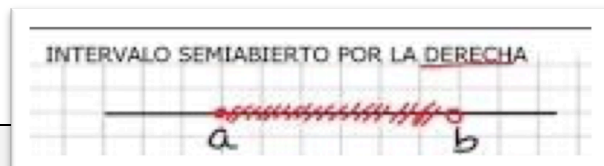
Anem a explicar detalladament el *for* de Python. Al tema següent ja explicarem el *for* de Java.

Bucle *for* en Python

Recordem l'exemple que hem vist de *for* en Python:

```
for i in range(1, 10):  
    print(i)
```

Ací la variable *i* anirà agafant tots els valors que hi ha en la llista de valors representats en *range(1, 10)*. Per a entendre-ho, veiem com funciona el *range*.

La funció *range* de Python

Amb el *range* obtenim un conjunt de valors anomenat *llista* (ja parlarem més endavant de les llistes).

La funció admet 1, 2 o 3 paràmetres. Veiem 3 exemples:

`range(10)` --> [0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]

`range(4, 10)` --> [4, 5, 6, 7, 8, 9]

`range(4, 10, 2)` --> [4, 6, 8]

`range(10, 1, -1)` --> [10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2]

Exemples de *for* de Python amb *range*:

```
for i in range(10, 31, 5):  
    print(i)
```

Això mostra els números: 10, 15, 20, 25, 30 (del 10 al 30, de 5 en 5).

```
for i in range(10, 31):  
    if i % 5 == 0:  
        print(i)
```

Este trauria el mateix resultat, però ja hem dit abans que és menys recomanable.

```
for i in range(10, 5):  
    print(i)
```

Açò no mostraria res, ja que no es pot anar del 10 al 5 incrementant 1. Caldria fer:

```
for i in range(10, 4, -1):  
    print(i)
```

Este sí que mostra els números: 10, 9, 8, 7, 6, 5 (del 10 al 5, de -1 en -1).

Exemples de *for* de Python sense *range*:

Per a cada passada del *for* s'agafarà un element de la **llista** especificada:

```
for num in [3, 5, 7, 11, 13, 17]:  
    print(i, "és un número primer")
```

```
3 és un número primer  
5 és un número primer  
7 és un número primer  
11 és un número primer  
13 és un número primer  
17 és un número primer
```

```
alumnes = ["Pep", "Pepa", "Pepet"]  
  
for nom in alumnes:  
    print("Benvingut,", nom)
```

```
Benvingut, Pep  
Benvingut, Pepa  
Benvingut, Pepet
```

Exercicis resolts en Python i Java

No vos preocupeu ara pels *for*s de Java.
Ja ho vorem al tema següent.

9. Mostra els números del 0 al 10.

```
for i in range(11):  
    print(i)
```

```
for (int i=0 ; i<=10 ; i++) {  
    System.out.println(i);  
}
```

10. Mostra la taula de multiplicar del 3.

```
for i in range(1, 11):  
    print("3 x", i, "=", 3*i)
```

```
for (int i=1 ; i<=10 ; i++) {  
    System.out.println("3 x " + i + " = " + (3*i));  
}
```

11. Mostra els números parells del 40 fins al 0 (inclòs).

```
for i in range(40, -1, -2):  
    print(i)
```

```
for (int i=40 ; i>=0 ; i-=2) {  
    System.out.println(i);  
}
```

El rang de Python mai arriba al valor final. Per això no hem posat (40, 0, -2), ja que així no haguera mostrat el 0.

Exercicis sobre bucles amb *for*

12. Programa que demane una taula de multiplicar i la mostre.

13. Programa que calcule el màxim de 10 números introduïts per teclat.

14. Programa que calcule el màxim, mínim i mitjana de 10 números entrats per teclat.

15. Programa que mostre les taules de multiplicar del 2 al 9.

16. Programa que calcule el factorial d'un número introduït per teclat ($n!$) tenint en compte que:

$$0! = 1$$

$$n! = n * (n-1) * (n-2) * \dots * 2 * 1 \quad (\text{sent } n > 1)$$

Feu-ho amb diferents solucions:

- a) Amb un *for* recorrent els números des de l'1 fins n
- b) Amb un *for* recorrent els números des d' n fins a 1
- c) Amb un *while* recorrent els números des de l'1 fins n
- d) Amb un *while* recorrent els números des d' n fins a 1

3.3. Alteració de bucles: *break* i *continue*

Dins dels bucles (tant *while* com *for*), podem fer que, si ocorre alguna determinada condició, alterar el funcionament normal del bucle. Això es pot fer amb les sentències *break* i *continue*:


```
...
# Inici del bucle -----
for i in range(1,10):
    ...
    if ... :
        continue
    ...
    if ... :
        break
    ...
# fi del bucle -----
...
```

Si passa pel *continue*, el flux de control seguirà a l'inici del bucle. Si la *i* valia 7, ara valdrà 8.

Si passa pel *break*, el flux de control seguirà a la següent instrucció de fora del bucle.

És a dir:

- ***break*** interromp l'execució del bucle i seguim per la instrucció següent de fora del bucle.
- ***continue*** fa que el programa comence altra iteració, encara que no s'haja acabat l'actual. Per tant, les línies que hi ha dins d'un bucle a continuació del *continue* no s'executen en eixa iteració. Si el bucle és un *for*, anirem a l'increment de la variable comptadora o al següent element de la llista. Si és un *while*, es torna a comprovar la condició per a entrar altra vegada al bucle.

Nota: en cas de tindre estes instruccions dins de bucles niuats, només afecten al bucle on estan directament. Per exemple, si tenim un *break* en un bucle (pare) i este està dins d'un altre bucle (iaio), eixiríem del bucle pare però no del iaio.

Exercici resolt de bucles amb *break* i *continue*:

17. Programa en Python que demane les notes dels alumnes (números enters i positius entre 0 i 10) i que després mostre quantes notes s'han introduït i la nota mitjana. Per a parar d'introduir notes caldrà posar la nota 11, que no es tindrà en compte per als càlculs.

Nota: El programa es podria fer sense *break* ni *continue*, però ho farem així per a veure el seu funcionament.

```
# Inicialització de comptador i acumulador
```

```
notes = 0
```

```
suma = 0
```

```
# Demanar dades i fer càlculs
```

```
while True:
```

```
    # Introducció de la nota per teclat
```

```
    nota = input("Dis-me una nota (11 per a eixir):")
```

```
    # Comprovacions de nota OK
```

```
    if not nota.isnumeric():
```

```
        print("Han de ser números enters positius. Torna a provar.")
```

```
        continue
```

```
    nota = int(nota)
```

```
    if nota > 11:
```

```
        print("La nota màxima és 10. Torna a provar.")
```

```
        continue
```

```
    # Si volem acabar
```

```
    if nota == 11:
```

```
        print("Ja no et demane més notes. Vaig a eixir del bucle.")
```

```
        break
```

```
    # Si tot ha anat bé, farem els càlculs
```

```
    print("Nota introduïda ok:", nota)
```

```
    notes += 1
```

```
    suma += nota
```

```
## Fi del bucle
```

```
# Mostrem els resultats
```

```
print(notes, "notes introduïdes.")
```

```
print("Nota mitja:", suma/notes)
```

Amb *while True* aconseguim fer un bucle "infinit". Només podrem eixir si fem un *break* dins.

isnumeric és *True* si tots els caràcters són dígit.

Si passa per aquí, torna altra vegada a l'inici del bucle.

Si passa per aquí, torna altra vegada a l'inici del bucle.

Si passa per aquí, eixim ja fora del bucle.

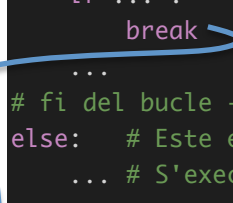
Exercici de bucles amb *break* i *continue*:

18. Programa que demane 10 números (positius i/o negatius) i mostre la mitjana només dels positius. Fes-ho a l'estil de l'exercici resolt anterior, per a fer ús del *continue*.

Ús de l'else de bucles amb *break*

Ja hem vist que l'else s'utilitza en sentències *if*. Però Python (no C ni Java) permeten posar-lo després d'un bucle en el qual s'haja fet algun *break*:

```
...  
# Inici del bucle -----  
while ... :  
    ...  
    if ... :  
        break  
    ...  
# fi del bucle -----  
else: # Este else és del bucle, no de l'if.  
    ... # S'executaran estes accions si NO hem passat pel break.  
...
```


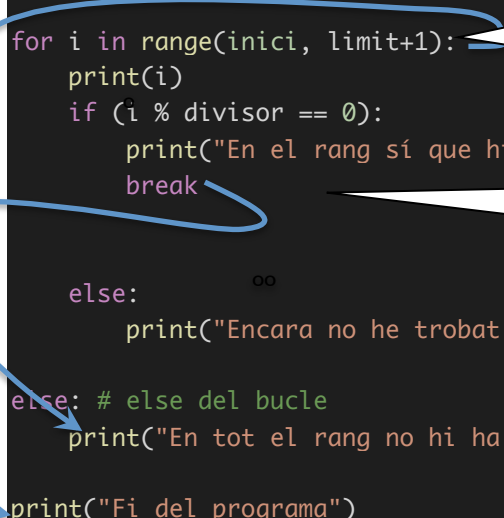
La part de l'else s'executarà només quan el bucle ha acabat de manera "normal":

- En un while quan ha acabat el bucle perquè no es complia la condició.
- En un for quan ha acabat el bucle perquè ja s'han recorregut els elements de la llista.

Exercici resolt de bucles amb *break* i *else*:

19. Programa en Python que ens diga si ha trobat o no algun múltiple d'un número determinat en un cert rang de números.

```
inici = int(input("Des de quin número vols buscar múltiples?"))  
limit = int(input("Fins quin número vols buscar múltiples?"))  
divisor = int(input("De quin número vols buscar múltiples?"))  
  
for i in range(inici, limit+1):  
    print(i)  
    if (i % divisor == 0):  
        print("En el rang sí que hi ha almenys 1 múltiple de", divisor)  
        break  
  
    else:  
        print("Encara no he trobat múltiple de", divisor)  
  
else: # else del bucle  
    print("En tot el rang no hi ha cap múltiple de", divisor)  
  
print("Fi del programa")
```


Si el bucle acaba de forma "normal", sí que s'executarà l'else de fora del bucle.

Si el bucle acaba per un *break*, no s'executarà l'else de fora del bucle.

Exercici de bucles amb *break* i *else*

20. Fes un programa en Python que simule un caixer automàtic. Es demana per teclat la clau contínuament mentre no siga correcta (1234). Però com a molt són 5 intents. Després del bucle caldrà indicar si s'han superat els intents o si s'ha encertat la clau.

- a) Fes el programa usant un *while* amb *break* i l'*else* del bucle.
- b) Fes el programa usant un *for* amb *break* i l'*else* del bucle
- c) Fes el programa usant un *while* sense *break* ni l'*else* del bucle.

4. La sentència *pass* de Python

La sentència *pass* no fa **res**.

Simplement està per a quan el programador vol deixar alguna part del programa temporalment sense indicar el codi, per alguna raó:

- a) Perquè està en les fases inicials del programa i ho deixa per a després:

```
if nota >= 0 and nota <= 10:
    pass # He d'acabar el programa amb càlculs amb la nota.
else:
    print("Error en nota")
```

Si no es posa el *pass*, donaria error sintàctic.

```
def mostrarResultats(a, b, c):
    pass # He d'implementar esta funció encara
```

No et preocupes ara per les funcions. Ja les vorem.

- b) Per a millorar la llegibilitat, etc.:

```
if edat >= 18:
    pass # No fem res especial si té 18 anys o més
else:
    print("No pots votar")
```